

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Васил Г. Райнов д.н., проф.-емеритус на БАН, ИБЕЗ

на дисертационния труд за присъждане на образователната и научната степен „доктор“

Област на висше образование: Филология. Езикознание – Общо езикознание

Автор: Елица Димитрова Миланова..

Тема: Лингвокултурологичен потенциал на митонимите в руския и китайския език

Научен ръководител: доц. Д-р Надя П. Чернева

1. Общо представяне на процедурата и докторанта – процедурата е спазена и съобразена с изискванията.

2. Актуалност на тематиката

Разработката е изключително интересна и с голям изследователски потенциал.

3. Познаване на проблема

Авторката показва широки познания в областта; ползва най-важните литературни източници, събрала е уникален материал за съпоставка и анализ.

4. Методика на изследването

Методът е аналитично съпоставителен.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Структурата на текста е стройна, макар невинаги да е възможно проследяването на отделните части и глави от труда. Уводът, както и описателното развитие на събрания и използван при сравненията емпиричен материал, води до естествени и закономерни изводи. В Заключението на труда са декларирани и интерпретациите на водещи изследователи по проблема. Ексерпираният материал: повече от 70 митонима от руската и над 250 от китайската митологична картина на света..

Известно и добре доказано е, че при изграждането на китайската писменост в нея са вградени дълбинни и повърхностни религиозни основи и градива. При руската ситуация, за която имаме сведения, че е значително по-късна, съществена роля играят митологиите от неславянски – рошки, фински, на викингите и на някои други етноси. Известно е, също така, че на огромния географски терен – от Приазовието, до най-северните райони и делтите на северните реки (откъдето се спускат викингите, за да създадат княжества), се разиграват уникални етнолингвистични сюжети. Протобългарските, старобългарските и вариативните черковнославянски съдържания и митове, както и приетата писменост, са създали огромни религиозно-културални отношения. Те са вградени системно – в диахронен и синхронен

езиков план. По-късно ще бъдат добавени в т.нар. балто-славянска културна и езикова теория. Затова не ми допадат обобщения от рода на „всички славяни“, отнесени към миналото и към съвременността.

Верни са изводите за древните форми на китайските митоними и за загубата на митологичното съзнание. Намирам, че особено рационални са разсъжденията на дисертантката относно антропромorfизма и неговото вграждане в нови и следващи изследвания. Направеното в този труд е твърде много в качествен и в количествен план. Използваните сведения за условно наречената китайска писменост, а авторката показва, че добре познава историята и развитието на езиковата практика в някои от днешните територии на Китай, са прекрасна основа за сравнения и изводи. В този смисъл използването на модела *картина на света*, добре известно от кого създаден в светската книжнина (да не се бърка с хипотезата на Хумболт за т.нар. Weltansicht), а след това многократно повтарян и реинтерпретиран (най-вече от Вежбицка и последователи), по мое мнение, е мащабен политически проект. Той има основна цел да погълне в себе си нехристиянските средноазиатски, кавказки, аварски, хазарски и пр. „картини“, за да надделее, с половин уста признатия, къснохристиянски модел и неговата хегемония.

Без да омаловажавам сериозните усилия и постиженията на дисертантката, припомням тези факти за операционално създадения имперски модел. Не желая тези редове да се отнасят към началото на един отличен изследователски път! Говорейки за колективното съзнание, виждам и позоваването на К. Г. Юнг и традициите в психичната интерпретация на човешкото езиково поведение, започнала през двайсетте години на миналия век, а и с непрекъснатата рецепция в нашето съвремие.

По този начин в това становище приемам и авторските изводи, „че славянската (*ако можем да използваме подобно генерализиращо понятие за общност*, б.м.) практика негативира, а китайската сакрализира.“

Напълно приемлив е стремежът на дисертантката да огледа съвременната езикова и комуникативна теория и прагматика, когато вече е налична и огромната индустрия за компютърни игри, та да се види и направи опит за описание на компютъризираното езиково съзнание. Това са факти и фактори, проявяващи се като че ли някак бавно, но постоянно и системно в синхронен комуникативен план.

Приетата начална хипотеза за динамичното развитие на митонимите и техния лингвокултурологичен потенциал е проверена и потвърдена от авторката. От огромната библиография, от речниците, справочниците и електронните библиографии и позовавания, проличава владееене на научната материя, на методите и тяхното прилагане (да не пропусна и сериозната намеса в китаистиката на българска почва). Интересните и твърде показателни сравнения и описания сочат задълбочени научни интереси, а тук е мястото да дам заслуженото и на научното ръководство.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представената за защита докторска дисертация е сериозно усилие на авторката в една парадигма, където има много други публикации, които нямат задълбочен изследователски характер. Намирам трудът за актуален и иновативен.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам неотложното отпечатване на изследването. Подобни описания няма много в нашата книжнина. Похвално е и ползването на трудовете на Леви-Строс, и то в късния български превод от 2015 г., тъй като съветските преводни издания, почти винаги са редактирани, като под черта често се сочи как да разбираме едни или друг откъс.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ПРЕДЛАГАМ ПРИЕМАНЕТО НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД КАТО ДИСЕРТАБИЛЕН. С УДОВОЛСТВИЕ И УБЕДНОСТ ЩЕ ГЛАСУВАМ ПОЛОЖИТЕЛНО СЛЕД АВТОРСКАТА ЗАЩИТА.

11.05. 2021 г.

Изготвил становището:

Проф. д-р Васил Г. Райнов д.н.